

DOI: 10.17242/MVvK_35.12

**JELENTÉS A GÖNYŰ – SZOB KÖZTI DUNA-SZAKASZ (1791 – 1708 fkm)
2018. AUGUSZTUS – 2019. ÁPRILIS IDŐSZAKÁNAK VÍZIMADÁR
FELMÉRÉSEIRŐL**

REPORT ON THE WATERBIRD CENSUSES OF THE DANUBE RIVER BETWEEN
GÖNYŰ AND SZOB (River kms 1791–1708) DURING THE PERIOD AUGUST 2018
AND APRIL 2019.

Faragó Sándor

Magyar Vízivad Kutató Csoport, Soproni Egyetem, Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Intézet
Hungarian Waterfowl Research Group, Institute of Wildlife Management and Wildlife Biology,
University of Sopron, H-9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4., Hungary

1. BEVEZETÉS

Jelen dolgozat a Magyar Vízivad Monitoring (MVvM) megfigyelési egységeként nyilvántartott Gönyű és Szob közötti Duna szakasza valamennyi vízimadár-fajjal kibővített számlálásainak eredményeiről a **37. vizsgálati időszak** alapján ad jelentést (részletes előzmény 30 éves összefoglalóját lásd FARAGÓ, 2016a, a megelőző 5 (31-35.) idényét FARAGÓ 2015a, 2015b, 2016b, 2016c, 2017 és 2022 közleményeiben).

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A megfigyeléseket – a vizsgálatok 1982-es megindulása óta standardizált módon (FARAGÓ, 1996, 1997) – 2018 augusztusa és 2019 áprilisa között, havonta egy alkalommal az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Atlasz–II. hajójáról végeztük. A korábbi tapasztalatoknak megfelelően, nem folytattunk megfigyelést május, június és július hónapokban. A megfigyelések száma a szezonban így hagyományosan **9** nap volt (kora őszi aspektus: **2018.** augusztus 22., szeptember 26. – 2 nap; őszi aspektus: október 25., november 21. – 2 nap; téli aspektus: december 19., **2019.** január 16., február 13. – 3 nap; tavaszi aspektus: március 12., április. 23. – alkalmazkodva a hajó kitűzési munkájához.

A számlálások eredményeit a 83 folyamkilométerre vonatkoztatva fajonként összesen, illetve 5 folyamkilométerre, mint sűrűségegységre vonatkoztatva adjuk meg.

A vízimadár állomány mennyiségét és fajösszetételét meghatározza a vízállás, ennek megfelelően megadjuk a vizsgált szakasz három vízmércéjén (Gönyű, Komárom és Esztergom) a megfigyelési napokon feljegyzett vízállás adatokat (**1. táblázat**).

1. táblázat: Vízállások napi adatai a gönyűi, komáromi és esztergomi vízmércéknél (2018/2019) a megfigyelési napokon

Table 1: Daily data of water levels at the Gönyű, Komárom and Esztergom water gauges (2018/2019) on the observation days

Település Settlement	2018. aug. 22.	2018. szept. 26.	2018. okt. 25.	2018. nov. 21.	2018. dec. 19.	2019. jan. 16.	2019. febr. 13.	2019. márc. 12.	2019. ápril. 23.
Gönyű	-32	61	-53	-44	4	295	156	277	149
Komárom	29	120	0	19	72	338	212	326	203
Esztergom	9	91	-20	-2	52	306	174	294	172

3. EREDMÉNYEK

A számlálások eredményeit és a számított sűrűségértékeket az **2. és 3. táblázat** mutatja.

2. táblázat: A vízimadár számlálások eredményei (példány) a Duna Gönyű – Szob közti 83 km-es folyam-szakaszon a 2018/2019-es szezonban

Table 2: Results of waterbird censuses (number of birds) of 83 km long Danube section between Gönyű and Szob in the season 2018/2019

Faj – Species	2018. aug. 22.	2018. szept. 26.	2018. okt. 25.	2018. nov. 21.	2018. dec. 19.	2019. jan. 16.	2019. febr. 13.	2019. márc. 12.	2019. ápril. 23.
<i>Cygnus olor</i>	6	19	53	37	28	2	14	0	10
<i>Anser anser</i>	0	0	0	0	1300	0	0	0	0
<i>Anser serrirostris</i>	0	0	0	0	5	0	0	0	0
<i>Anser albifrons</i>	0	0	0	1	24	230	2	0	0
<i>Melanitta fusca</i>	0	0	0	0	0	0	4	0	0
<i>Bucephala clangula</i>	0	0	0	154	395	368	557	121	0
<i>Mergellus albellus</i>	0	0	0	0	0	2	1	3	0
<i>Mergus merganser</i>	6	3	9	15	59	14	33	8	10
<i>Aythya ferina</i>	0	0	0	0	0	0	0	4	0
<i>Aythya fuligula</i>	0	0	4	5	204	74	113	249	0
<i>Spatula querquedula</i>	0	0	10	0	0	0	0	0	2
<i>Spatula clypeata</i>	0	0	0	0	0	4	0	0	0
<i>Anas platyrhynchos</i>	647	356	877	3136	8511	2533	1675	31	17
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0
<i>Podiceps cristatus</i>	0	0	0	1	0	2	0	1	0
<i>Fulica atra</i>	0	0	0	7	0	0	0	0	0
<i>Gavia stellata</i>	0	0	0	2	0	0	0	0	0
<i>Gavia arctica</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0
<i>Ciconia ciconia</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	1
<i>Ardea cinerea</i>	4	11	7	14	5	3	24	69	11
<i>Ardea alba</i>	19	17	35	7	24	1	1	7	0
<i>Egretta garzetta</i>	47	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Phalacrocorax carbo</i>	123	97	941	407	864	374	606	700	351
<i>Haliaeetus albicilla</i>	1	0	2	3	4	1	2	2	2
<i>Larus cachinnans</i>	0	2	0	0	1	0	0	0	0
<i>Larus canus</i>	12	4	4	0	110	156	28	2	3
<i>Larus michahellis</i>	246	40	32	62	402	22	23	3	8
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	956	144	545	343	527	652	431	198	37
<i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1
<i>Charadrius dubius</i>	11	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Egyedszám - Number	2079	693	2519	4194	12465	4438	3514	1398	455
Fajs szám - Sp. richness	13	10	12	15	18	16	15	14	13
Shannon-H diverzitás	1,38	1,434	1,347	0,9552	1,218	1,426	1,508	1,498	0,9875
Kiegyenlítetttség - Equitability	0,538	0,623	0,542	0,353	0,422	0,514	0,557	0,568	0,385

A legnagyobb példányszámot (n=12 465 pd) decemberben rögzítettük, míg a legkevesebb madarat áprilisban (n=455) számláltunk. Előbbi esetben a teletésre érkező madarakkal dúsult fel a folyó, utóbbiban tulajdonképpen csak azt itt fészkelőket lehet látni.

3. táblázat: A vízimadár számlálások eredményei (sűrűség – példány/5 fkm) a Duna Gönyű – Szob közti 83 km-es folyam-szakaszon a 2018/2019-es szezonban

Table 3: Results of waterbird censuses (density – number/5 km) of 83 km long Danube section between Gönyű and Szob in the season 2018/2019

Faj – Species	2018. aug. 22.	2018. szept. 26.	2018. okt. 25.	2018. nov. 21.	2018. dec. 19.	2019. jan. 16.	2019. febr. 13.	2019. márc. 12.	2019. ápril. 23.
<i>Cygnus olor</i>	0,36	1,14	3,19	2,23	1,69	0,12	0,84	0,00	0,60
<i>Anser anser</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	78,31	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Anser serrirostris</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Anser albifrons</i>	0,00	0,00	0,00	0,06	1,45	13,86	0,12	0,00	0,00
<i>Melanitta fusca</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00
<i>Bucephala clangula</i>	0,00	0,00	0,00	9,28	23,80	22,17	33,55	7,29	0,00
<i>Mergellus albellus</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,06	0,18	0,00
<i>Mergus merganser</i>	0,36	0,18	0,54	0,90	3,55	0,84	1,99	0,48	0,60
<i>Aythya ferina</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24	0,00
<i>Aythya fuligula</i>	0,00	0,00	0,24	0,30	12,29	4,46	6,81	15,00	0,00
<i>Spatula querquedula</i>	0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12
<i>Spatula clypeata</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00
<i>Anas platyrhynchos</i>	38,98	21,45	52,83	188,92	512,71	152,59	100,90	1,87	1,02
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Podiceps cristatus</i>	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,12	0,00	0,06	0,00
<i>Fulica atra</i>	0,00	0,00	0,00	0,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Gavia stellata</i>	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Gavia arctica</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Ciconia ciconia</i>	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
<i>Ardea cinerea</i>	0,24	0,66	0,42	0,84	0,30	0,18	1,45	4,16	0,66
<i>Ardea alba</i>	1,14	1,02	2,11	0,42	1,45	0,06	0,06	0,42	0,00
<i>Egretta garzetta</i>	2,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Phalacrocorax carbo</i>	7,41	5,84	56,69	24,52	52,05	22,53	36,51	42,17	21,14
<i>Haliaeetus albicilla</i>	0,06	0,00	0,12	0,18	0,24	0,06	0,12	0,12	0,12
<i>Larus cachinnans</i>	0,00	0,12	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Larus canus</i>	0,72	0,24	0,24	0,00	6,63	9,40	1,69	0,12	0,18
<i>Larus michahellis</i>	14,82	2,41	1,93	3,73	24,22	1,33	1,39	0,18	0,48
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	57,59	8,67	32,83	20,66	31,75	39,28	25,96	11,93	2,23
<i>Actitis hypoleucos</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
<i>Charadrius dubius</i>	0,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Sterna hirundo</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12
Összes sűrűség – Total density	125,24	41,75	151,75	252,65	750,90	267,35	211,69	84,22	27,41

A megfigyelt *fajsám* decemberben (tehát teleléskor) volt a legmagasabb (18 faj), szeptemberben pedig csak 10 fajt láttunk. A 9 észlelés során egyébként **31 fajt** figyelhettünk meg.

Az alkalmi megjelenésű, vagy kis létszámmal (esetenként <100 pd) előforduló fajok a *Cygnus olor* (max. 53 pd), az *Anser serrirostris* (5pd), a *Melanitta fusca* (max. 4 pd), az *Aythya ferina* (max. 4 pd), a *Mergellus albellus* (max. 3 pd), a *Mergus merganser* (max. 59 pd), a *Spatula querquedula* (max. 10 pd), *Spatula clypeata* (max. 4 pd), a *Tachybaptus ruficollis* (max. 1 pd), a *Podiceps cristatus* (max. 2 pd), a *Fulica atra* (max. 7 pd), a *Gavia stellata* (max. 2 pd), a *Gavia arctica* (max. max. 1 pd), a *Ciconia ciconia* (max. 1 pd), az *Egretta garzetta* (max. 47 pd), az *Ardea cinerea* (max. 69 pd), az *Ardea alba* (max. 35 pd), a *Haliaeetus albicilla* (max. 4 pd), a *Larus cachinnans* (max. 2 pd), az *Actitis hypoleucos* (max. 1 pd), *Charadrius dubius* (max. 11 pd) és a *Sterna hirundo* (max. 2 pd) voltak.

A nagyobb létszámú (esetenként >100 pd) fajok esetében részletesebb elemzést is adunk.

- **Tökés réce** (*Anas platyrhynchos*) – A megfigyelt mennyiség 17–8511 pd volt. A nyár végi alacsony egyedszám (356 pd) fokozatos feldúsulása következett be a decemberi tetőzésig (8511 pd). Januártól folyamatos, gyors elvonulás volt észlelhető, majd már csak a megkésettek és a környéken fészkelők maradtak (**1. ábra**).

- **Kárókatona** (*Phalacrocorax carbo*) – A megfigyelt mennyiség 97–941 pd volt. A nyár végi egyedszám (123 és 97 pd) egy októberi tetőzés (941 pd) után novemberben a felére esett vissza (407 pd), télen viszonylag alacsony szinten állt (254-430 pd), majd decemberben ismét felszaporodott (864 pd). Ezt követően januárban újabb visszaesés történt (374 pd), majd a márciusi, tavaszi tetőzésig (700 pd) újra nőtt állománya. Ezt követően áprilisban némileg alacsonyabb szintre csökkent létszáma (351 pd). A kárókatónának a vizsgált Duna szakaszon 3 fészektelepe ismert, ahol 2019-ben becslésünk szerint **365–385 pár** fészkel (Zsidó-sziget: 85 pár, Süttöi-sziget: 230-250 pár, Helemba-sziget: 50 pár), ami magasabb az előző évek

- **Kerceréce** (*Bucephala clangula*) – A megfigyelt mennyiség 0–557 pd volt, november és március között volt jelen a Dunán. Megérkezése után folyamatosan nőtt létszáma februárig (557 pd), majd márciustól észlelt létszámcsökkenés (121 pd) után, áprilisban már nem volt jelen a folyón (**1. ábra**).

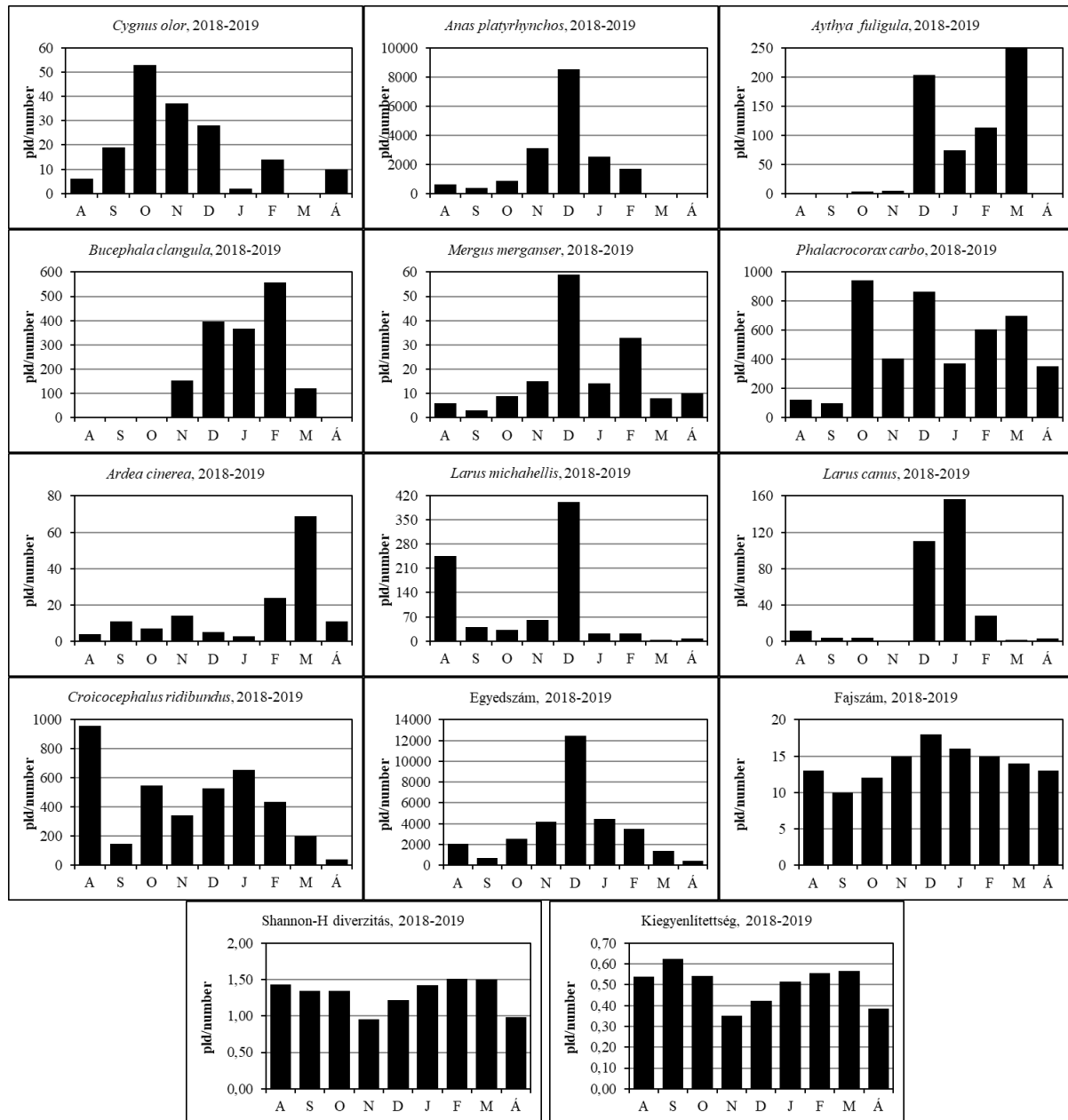
- **Dankasirály** (*Croicocephalus ridibundus*) – A megfigyelt mennyiség 37–941 pd volt. A nyár végi 956 pd-os induló létszám előbb szeptemberben 144 pd-ra visszaesett, majd januárig folyamatosan emelkedett (652 pd). Februártól folyamatos csökkenés után mindössze 37pd volt látható áprilisban (**1. ábra**).

- **Kontyos réce** (*Aythya fuligula*) – A megfigyelt mennyiség 0–249 pd volt, október és március között volt jelen a Dunán. Megérkezése után növekvő példánnyal mutatkozott decemberig (204 pd), majd januári minimuma (74 pd) után, tavasszal márciusban tetőzött (249 pd). Áprilisban már nem lehetett látni (**1. ábra**).

- **Sárgalábú sirály** (*Larus michahellis*) – A megfigyelt mennyiség 3–402 pd volt. A maximumot decemberben észleltük (402 pd), amely létszám januártól erősen lecsökkent (22-23 pd). Tavasszal mindössze 3-8 pd sárgalábú sirályt láttunk a Duna e szakaszán (**1. ábra**).

Bár általában a kisebb létszámú fajoknál szoktuk felsorolni a **viharsirályt** (*Larus canus*), ebben a szezonban is magasabb megjelenését észleltük december és január folyamán (110 és 156 pd) (**1. ábra**), de diszperziójáról ugyanazt mondhatjuk el, mint a másik két sirályfaj esetében.

A **bütykös hattyú** (*Cygnus olor*) a korábbi évekhez képest ismét emelkedettebb létszámban (max 53 pd) fordult elő e Duna szakaszon (**1. ábra**).

1. ábra: A domináns vízimadárfajok dinamikája 2018/2019-es szezonban

Figure 1: Dynamics of dominant waterbird species in the season 2018/2019

Néhány faj esetében eseti, de nagyobb létszámú megfigyelése is volt, ami elsősorban a libák megjelenését jelentette. A **nyári lúd** (*Anser anser*) decemberben volt jelen 1300 pd-ban a felmérés keretei között, míg november és február időszakában rendszeres, igaz kisebb számú (1-230 pd) **nagy lilik** (*Anser albifrons*) észleléseket is tehattunk.

A ritkább fajok közül fészkelése okán megemlítendő a **szürke gém** (*Ardea cinerea*), amely a kárókatonnal együtt ugyancsak 3 telepen fészkel, 2019-ban becslésünk szerint **115–120 párban** (Zsidó-sziget: 30 pár, Süttöi-sziget: 70-75 pár, Helemba-sziget: 15 pár), ami kissé kevesebb a korábbi évek fészkelő párjaihoz képest.

A **rétisasnak** (*Haliaeetus albicilla*) **két** ismert fészke (Nagy-Erebe-sziget és Mocsi-sziget) lakott volt 2019-ben.

4. EGYÉB MEGFIGYELÉSEK

2018. augusztus 22-én az 1733–1732 fkm-ek közötti szakaszon 1♀ **nagy bukót** (*Mergus merganser*) figyeltünk meg, amely 5 kései költésből származó fiókát vezetett.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönöm az ÉDUVIZIG megfigyelések során nyújtott pótolhatatlan segítségét.

5. IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- FARAGÓ, S. (1996): *A Duna Gönyű – Szob közti szakasza (1791-1708 fkm) vízimadár állományának 10 éves (1982-1992) vizsgálata. Magyar Vízivad Közlemények 1*: 1–461.
- FARAGÓ, S. (1997): The methodology used for the long-term monitoring of water birds in a large river. The Danube River between Gönyű and Szob (river kms 1791-1708) in Hungary, a case study. In: FARAGÓ, S. & KERÉKES, J. J. (Eds.): *Limnology and Waterfowl. Monitoring, Modelling and Management*. Proceedings of a Symposium on Limnology and Waterfowl, Sopron/Sarród, Hungary, November 21-23, 1994. *Magyar Vízivad Közlemények 3 – Wetlands International Publication 43*: 31-41.
- FARAGÓ, S. (2015a): Jelentés a Gönyű – Szob közti Duna-szakasz (1791 – 1708 fkm) 2012. augusztus – 2013. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 26*: 169–178. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.02
- FARAGÓ, S. (2015b): Jelentés a Gönyű – Szob közti Duna-szakasz (1791 – 1708 fkm) 2013. augusztus – 2014. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 26*: 179–185. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.03
- FARAGÓ S. (2016a): *A Duna Gönyű – Szob közti szakasza vonuló vízimadár állományának 30 éves (1982-2012) vizsgálata*. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 494 p.
- FARAGÓ S. (2016b): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2014. augusztus – 2015. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 28*: 257-264. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_28.07
- FARAGÓ S. (2016c): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2015. augusztus – 2016. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 28*: 265-272. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_28.08
- FARAGÓ S. (2017): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2016. augusztus – 2017. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 30*: 155-163. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_30.04
- FARAGÓ S. (2022): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2017. augusztus – 2018. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Vízivad Közlemények 35*: 173-179. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.11

**REPORT ON THE WATERBIRD CENSUSES OF THE DANUBE RIVER BETWEEN
GÖNYŰ AND SZOB (River kms 1791–1708) DURING THE PERIOD AUGUST 2018
AND APRIL 2019.**

Sándor FARAGÓ

SUMMARY

Based on the results of the waterfowl counts (shown in **Tables 2** and **3**) completed during the 2018/2019 (**37.**) season in the section between Gönyű and Szob of the Danube River, we recorded the largest number of waterbirds (n=12 465 ind.) in December, while the smallest total number of birds occurred in April (n=455). The daily water level of observations shows **Table 1.**

We observed the highest *number of species* (18 species) in December, while in September we saw only 10 species. During the 9-month study, we observed **31 species.**

Species that only appeared occasionally or in small numbers (<100 per observation) included *Cygnus olor* (max. 53 ind.), *Anser serrirostris* (max. 5 ind.), *Melanitta fusca* (max. 4 ind.), *Aythya ferina* (max. 4 ind.), *Mergellus albellus* (max. 3 ind.), *Mergus merganser* (max. 59 ind.), *Spatula querquedula* (max. 10 ind.), *Spatula clypeata* (max. 4 ind.), *Tachybaptus ruficollis* (max. 1 ind.), *Podiceps cristatus* (max. 2 ind.), *Fulica atra* (max. 7 ind.), *Gavia stellata* (max. 2 ind.), *Gavia arctica* (max. 1 ind.), *Ciconia ciconia* (max. 1 ind.), *Egretta garzetta* (max. 47 ind.), *Ardea cinerea* (max. 69 ind.), *Ardea alba* (max. 35 ind.), *Haliaeetus albicilla* (max. 4 ind.), *Larus cachinnans* (max. 2 ind.), *Actitis hypoleucos* (max. 1 ind.), *Charadrius dubius* (max. 11 pd) and *Sterna hirundo* (max. 2 pd).

Species that appeared in larger numbers and quantities (>100 per observation) were as follows: *Anas platyrhynchos*: 17–8511 ind., *Phalacrocorax carbo*: 97–941 ind., *Bucephala clangula*: 0–557 ind., *Croicocephalus ridibundus*: 37–941 ind., *Larus canus*: 0–156 ind., *Larus michahellis*: 3–402 ind., *Anser anser*: 1300 ind. and *Anser albifrons*: 1-230 ind. **Figures 1** present the dynamics of common species.

There are 3 known Great Cormorant nesting colonies in the investigated section of the Danube; in 2019, 365–385 pairs nested there. There were 115–120 pairs of Grey Heron (*Ardea cinerea*) which, like the Great Cormorant, also nests in 3 colonies.

There are also two known White-tailed Eagles (*Haliaeetus albicilla*) nests in the section of the Danube (Nagy-Erebe Island and Mocsi Island); both nests were inhabited in 2019 and breeding were as well.

